

თეთრი გეორგისი

პარიზი

მარტი 1933 წელი
№ 62

ქართველ პატრიოტთა ღრგანო

Journal de l'Organisation des Patriotes Géorgiens «THETHRI GUIORGUI»

Rédaction: THETHRI GUIORGUI, 63 bis, Rue de Billancourt, BOULOGNE - Seine

რედაქტორი მ. წერეთელი.

Le Directeur : M. TSERETHELI

Paris

Mars 1933

№ 62

ჩვენის მიზანი

კომუნისტების ვითარებაზე რუსეთში და ბოლშევიკების მოქმედების შესახებ საქართველოში, გაზ. «თ.-გიორგისი»-ში იშვიათად იწერება ხოლმე. ეს იმიტომ, რომ ამ საკითხებს, ევროპაში მყოფ ქართველობას, ისედაც შეუძლია გაეცნოს, როგორც უცხოელი პრესითგან აგრეთვე სხვა ქართული გაზეთებითგან, რომელნიც პარიზში გამოდიან. თვით საქართველოში კი ჩვენზედ უკეთ უწყიან თუ რას წაიშობადგენს ბოლშევიზმი და რა საშუალებას ხმარობენ, საქართველოს ასახორბელად, მოსკოველი მარქსისტები.

დღეს, ქართულ პოლიტიკურ ორგანოს მთავარ მიზანს უნდა შეადგენდეს მნიშვნელოვან ეროვნულ-პოლიტიკურ პრობლემათა დასა და მათი გაშუქება. თ.-გიორგის ორგანიზაციას და მის ორგანოს სამი მთავარი საკითხი აინტერესებს:

პირველი. — ეროვნული დოქტრინის, იდეოლოგიის შექმნა და მისი მეცნიერული დასაბუთება. ეს აუცილებელია ყოველ ერს საკუთარი დოქტრინა უნდა ჰქონდეს. როგორც სამხედრო ოპერაციებისათვის აუცილებელია სტრატეგია, ისევე ეროვნული შემოქმედებისათვის საჭიროა თეორია, დოქტრინა, ე.ი. პოლიტიკურ-სოციალური მიზანმიმართული იქნება ვიფიქროთ, რომ დავით მეფეს საქართველოს აღმშენებლობა უდოქტრინოდ განეხორციელებინოს. დღეს ჩვენი ერის წინაშე უდიდესი პრობლემები სდგანან: დამოუკიდებლობის მოპოვება, მისი განმტკიცება, ეროვნული აღორძინება.

ეს პრობლემები ბუნებრივად სდგანან და, რასაკვირველია, ქართველი ერი მათ ინსტინქტიურად გრძნობს კიდევაც. მაგრამ ეს ხომ საკმარისი არაა. ინსტინქტიური მისწრაფება, ადამიანთა სასოგადოებაში, თუ შეგნებულ მიზანს არ გადაიქცევა, მნიშვნელოვან ნაყოფს ვერ გამოიღებს. ეროვნული დინამიკა თავის თავად ბრმაა. საჭიროა მისი ჩაყენება განსაზღვრულ კალამოტში და მისი მიმართვა განსაზღვრულ და გარკვეულ მიზნებისაკენ. აუცილებელია, ზემოდაღნიშნული პრობლემები, მკაფიო ეროვნულ მიზნებად დაისახონ და ჩვენი ერის ინსტინქტიური პატრიოტიზმი სავსებით გარკვეულ და შეგნებულ მოქმედებად გამოქანდაკდეს. ეს კი მხოლოდ დოქტრინას, იდეოლოგიას ძალუძს, მხოლოდ გარკვეულ ეროვნულ მიზანთა ნათელი დასახვა და მათ გარშემო მეტროპოლი ძალების დარსმევა.

ქართულ პოლიტიკურ პარტიებში ვერ შექმნიეს ეროვნული დოქტრინა და ამას თავისი მიზეზები აქვს. ეს საქმე თ.-გიორგიმ იკისრა და თავისი ლიტერატურულ მოღვაწეობას უმთავრესად მას ანდომებს.

ჩვენ ამ მიზანს, ე.ი. ეროვნული იდეოლოგიის შექმნას, ორი ფრთითგან მიუდევით: მსოფლიო და წმინდა ეროვნული მხრივ. ჩვენ ვიცით, რომ მსოფლიოში ინტერგალური ნაციონალიზმი გაიმარჯვებს. ჩვენ ღრმად ვგრწამს, რომ ინტერგალური ნაციონალიზმი მარქსიზმის საშიშროებითგან ცივილიზაციის ერთადერთი გადამარჩენი საშუალებაა და თან ერების აღორძინების უძლიერესი ფაქტორი.

დღეს მსოფლიო ვითარებაში ისეთივე მნიშვნელოვანი გადატეხა ხდება, როგორც ქრისტიანობის დამკვიდრებით მოხდა. ცხოვრების ამ ძირითადი გადატეხის პროცესიდან, კულტურისა და ცხოვრებისათვის ერთად, უნდა საქართველოც განახლებულ და გადახალისებული გამოვიდეს. ვერც ერთი ერი კულტურისანი მსოფლიოთგან სავსებით ვერ გადავება და ვერ გადაიშენება. მსოფლიო ცივილიზაციაში ყოველ კულტურისან ერს თავისი წვლილი შეაქვს და თან მისგან საჭირო კულტურულ ღირებულებებს იძენს.

დღეს ინტერგალური ნაციონალიზმის გამარჯვება მსოფლიო მაშტაბში ხდება, რათგან ინტერგალური ნაციონალიზმის სახით თვით მსოფლიო ცივილიზაცია იბრძვის. ამიტომ ჩვენი ქვეყნისათვისაც აუცილებელია ინტერგალური ნაციონალიზმის მთავარ დებულებათა მიღება და მათი შეგუება ეროვნულ, განსაკუთრებულ, პირობებთან. საქართველოში მივლი ქრისტიანობა, რათგან ქრისტიანული მცნება მსოფლიოცივილიზაციიდან წარმოიშვა და ჩვენი ერი ამ ცივილიზაციის შექმნის ერთ ერთ მონაწილეთგან იყო. აღიარა ქრისტიანული მიმ

დღერება ქართველმა ერმა, ხოლო ეკლესია კი თავისი სულიერი თვისებების და ქართული ცხოვრების ხასიათის და პირობების ნიადაგზედ ააგო, ქართული სული შთაბერა, საქართველოს ნამდვილ სარკედ აქცია.

ასევე უნდა მოხდეს დღესაც. საქართველო უნდა ეზიაროს ინტერგალური ნაციონალიზმის მიერ შექმნილ ახალ ცივილიზაციას და მით ეროვნული აღორძინებას განახლებული და მკვიდრი ნიადაგი შეუქმნას. მაგრამ ჩვენ ქვეყანას გააჩნია შინაგანი განსაკუთრებული ეთნიური, ნიციური და ეთიური პირობები. ამიტომ მისი სახელმწიფოებრივ-სოციალური შენობა უნდა იყოს სინთეზი ცალი მხრივ ახალი ცივილიზაციის მთავარ პრინციპთა და მეორე მხრივ საკუთარი ინდივიდუალური ვითარებისა. ამ მხრივ თ.-გიორგი ჩასწვდა მთელ სიღრმეს ეროვნული საკითხისა, ეროვნული პრობლემისა და მკაფიოდაც დასვა იგი.

აი რატომ, ეროვნული ცივილიზაციის შექმნის საქმეს, ჩვენ თან მსოფლიო და თან წმინდა ქართული მხრივ მიუდევით. ეს ჩვენი ტაქტიკაა გაზ. «თ.-გ.» პირველ ნომერზედ გამოირკვა და აქამდე მტკიცედ მივსდევთ მას. ამ მხრივ საკმარისი მეთოდით და სისტემით ვიმუშავებთ. ჩვენ, ქართველ საზოგადოებას ცალი მხრივ ვაცნობთ ინტერგალურ ნაციონალიზმის მთავარ დებულებებს და მეორე მხრივ საქართველოს განსაკუთრებულ ეთნიურ პირობებს და ვითარებას. ამნაირად, ჩვენი ეროვნული დოქტრინა სინთეზია, ცალი მხრივ კულტურისანი მსოფლიოს პოლიტიკურ და სოციალური პრინციპებისა და მეორე მხრივ თვით ქართულ სინამდვილეებთან წარმოშობილ დასკვნებისა. ამ სინთეზს უნდა აეგოს ქართული ეროვნული სახელმწიფო.

მეორე. — ჩვენთვის მნიშვნელოვანია ქართველ ხალხს ტაქტიკის გამორკვევა დამოუკიდებლობისათვის ბრძოლაში. ამ ტაქტიკის გასახლგრაშიც ჩვენ ისტორიულ და პოლიტიკურ რეალობას ვემყარებით. ჩვენ თავითგანვე სიმტკიცით აღვნიშნეთ, რომ რუსეთი საქართველოს ისტორიულ-ეროვნული მტერია. ამიტომ ქართველი ერი უნდა დაუპირდაპირთ რუსის ხალხს 1) და არა რომელიმე რუსულ პოლიტიკურ პარტიას ან წყობილებას. ქართველი ერის დაპირდაპირება რუსულ პოლიტიკურ პარტიებთან ან რუსეთის ანა თუ იმ წყობილებასთან, როგორც ამას ქართული პარტიები სჩადიან, ნიშნავს მხოლოდ შემდეგს: «თუ რუსეთის განსაზღვრული პარტია ან წყობილება დღეს საქართველოს მტერია, ეს მხოლოდ დროებითი მოვლენაა და მოსალოდნელია ხელმძღვანელობა გამოიცვალოს და სხვა წყობილება ან პარტია ქართველ ხალხისათვის სასურველი და მისაღები გახდეს». ქართველი ხალხის ბრძოლის ამ ნიადაგზედ დამყარება მის ფსიქოლოგიურ განაარადერას უდრის. ამ მოვლენის ბრალი იყო, რომ ქართველი ერი 1921 წ. მოსკოველი მარქსისტულ წრეებში საკმარისი ენერჯით ვერ შეგებრილა. მტრის მოსაგვრებლად მთავარი ფაქტორი ერის ფსიქოლოგიური განწყობილებაა. თოფ-ზარბაზანი უძლეურია იქ, სადაც მტრისადმი უკიდურესი სიმუღვილი არ არსებობს. დროა, ჩვენმა ლეგონლებმა და სოციალისტებმა რაღაც კატეორიკულაზზედ ბოძვას თავი დაანებონ. მით უმეტეს, რომ ამ სიყვარულის სიტყვებში მხოლოდ დემაგოგია, ფარისევლობა და ხშირად მდამალი სისულელე და უფიცობა იმალება. — კატეორიკეობის უდიდესი ფორმა საკუთარი ერის დაცვაა. და თუ ეს დაცვა თხოვლობს სიმუღვილს, სისასტიკეს, სისხლს, საჭიროა ამ საშუალებებისადმი მამართვა. ესაა სინამდვილე, ცხოვრების ღრმა ფილოსოფია და ჩვენც თამამად ვსთქვით იგი და ყველა ფაიხვევს პირბადე ავაგლიჯეთ.

საქართველოს მტერი თვით რუსის ხალხია. ეს მტრობა გამომდინარეობს თვით ობიექტიური პირობებიდან. რუსეთის პარტიების ან მთავრობათა სუბიექტიური განწყობილება ჩვენდამი წარმოშობილია ძლიერი ობიექტიური პირობებიდან და ამაში მდგომარეობს მთელი უცვლელი ძალა რუსეთის

1) მე ყოველთვის ვხმარობ სიტყვა ხალხს რუსების მიმართ და არა ერს, რათგან სკვითის ბნელი სტებების ბრბოს ეროვნული სახე არა აქვს.

საქართველოსადმი მტრობისა. რუსეთის იმპერიას აქვს განსაზღვრული გარეშე პოლიტიკა: პატარა ერთა დაპყრობა და მათი ფიზიკური განადგურება ან მათი ასიმილაცია რუსეთის ბარბაროსობასთან. ეს ბარბაროსობა 1802 წელს მონარქიის მუნდირში მოგვევლინა, 1921 წელს შემოგვესია ხელში მარქსისტ-დროშით და მკერდზედ სოციალისტური წითელი ვარსკვლავითა. ხოლო ესენი გარეგნული სახეა ერთისა და იმავე რუსეთისა, შინაარსითი მნიშვნელობა მათ არა აქვს და ემსახურებიან რუსეთის ისტორიულ პოლიტიკას. ამ პოლიტიკას ვერც რომელიმე წყობილება, ვერც რაიმე პოლიტიკური პარტია შესცვლის. იგი იარსებებს უცვლელად სანამ არ დარღვევა რუსეთი როგორც იმპერია; სანამ იმპერიალიზმისათვის ბრძოლაში არ ამოიწურება რუსის ბრბოს დინამიკა და მით არა დასცხრება მისი იმპერიალისტური სულსკეცეცე. ხოლო, ვინც ამ სინამდვილეს ვერა ხედავს იგი უფიცია. ვინც ხედავს და აშკარად არ აღიარებს იგი განძობა ატყუებს ქართველ ერსა, როგორც ამას მენშევიკები სჩადიან.

ჩვენ აღვნიშნეთ ეს სინამდვილე და ამით გამოვარკვეეთ ეროვნული ბრძოლის ნამდვილი პოზიცია. მტკიცედ ვიცავთ და ბოლომდინაც დავიცავთ ამ ჩვენ ახრს და რწმენასა, რათგან გამარჯვების მოპოვება მხოლოდ ამ მკვიდრი ეროვნული ბრძოლის ნიადაგზედა შესაძლებელია.

მესამე. — საქართველო რუსეთში ხელახლად დაიპყრო. ჩვენი ქვეყნის ასეთი ადვილი დამარცხება რუსის ფეხშიშველა და დამშეული ორი დივიზიის მიერ, შედგება მრავალი შეცდომებისა. ამ შეცდომებში ბრალი, უმთავრესად, მენშევიკურ პარტიას და მის მთავრობას ედება. საქართველოს დამხობის მთავარი დამნაშავენი მენშევიკები არიან. მაგრამ რამდენათმე ბრალი ქართველ მოწინავე საზოგადოების ყველა წრეებსაც მიუძღვის.

გაზ. «თ.-გ.» მისანია წაოსულის ეს შეცდომები გავჯიშობად მაინც გამოიყენოს მომიჯლისაძვის და დღევანდელი ბრძოლისათვისაც ეს აუცილებელია. ჩვენ მხოლოდ ამ მიზნით უყუებთ ხოლმე კრიტიკას მათ, ვისაც ბრალი იოება ჩვენი ქვეყნის დაღუპვაში, ვის შეცდომებმაც საქართველო ისე რუსეთის მონობას დაუბრუნა.

მთავრობა, მენშევიკური პარტია და სხვა პარტიები თუ ჯგუფები, თავის მოქმედებაში, დღესაც მრავალ შეცდომებს უშვებს. საჭიროა ამისი აღნიშვნაც და არც ამასა სტოვეთ თ.-გ. უყურადღებოთ. ხოლო ამ მხრივაც, ჩვენ გულის ვნებას კი არ ავყოლივართ, არამედ მხოლოდ და მხოლოდ ეროვნული ინტერესებთა ვხელმძღვანელობთ.

ლევო კერესელიძე.

პოლიტიკური მდგომარეობა

პორტუგალიამ შესხვავა თავისი კონსტიტუცია, მდომარე თავითგან დემოკრატიული სახელწოდება და გამაგნადა თავი კონსტიტუციულ რესპუბლიკად.

მეღვლიამ კარგა ხანია დაიწყო კონსტიტუციული რეორგანიზაცია თავისი სახელმწიფოს.

იგივეს ვხვდავთ საფრანგეთში. აქ პოლიტიკურ დარგშიც ყოფილი პირველი მინისტრი ტარდია აწარმოებს გნგრეულ პრეპარანდას დემოკრატიული, დაძველებული მმართველობის წინააღმდეგეა თხოვლობს მის წინა რეორგანიზაციას, — თორემ, ამგვარს იხ, ეს რეჟიმი მთლად მიღსაძობდა.

გერმანიაში სოციალ-დემოკრატია ემეგს ხანროდ ენახ კომუნისტებთან. დღეს მსოფლიო დემოკრატიულ პრესაში ყალიბდება ორი მთავარი მიმდინარეობა.

პირველი ამბობს:

დიდი რუსეთის რესპუბლიკა არის მნიშვნელოვანი ფაქტორი მსოფლიო ეკონომიურ და პოლიტიკურ გზავრებაში ევროპის გამდიდრების წინაშე. ამ დიდი რესპუბლიკის ინტერესი არის ზურგი გაუშვარვ დემოკრატია, ამ ნიადაგზედ რუსეთთან შეთანხმება აუცილებლად საჭიროა. ეს დაახლოება უნდა მოხდეს რაც შეიძლება შალე, თორემ

კარგად ზანს იფარება მსოფლიოში მარქსიზმმა და, ხა-
დაც ხელი მიუწვდის ანტონი ხალხთა გენიით და ღვაწლით
შექმნილი სულიერი და ნივთიერი კულტურა.

მაგრამ გავიდა ხანი მსოფლიოში ფეხი მდგომარეობა
შეცვლიდა და ყოველივე გადინდა. ახლა მსო-
ფლიო მარქსისტული ბრძოლა შეწყვიტა, არამედ ბევრ
უფროდ და ნამდვილ მტერსთან თვითნებურად გაბრუნდა.
გნობის ტემპი აჩქარდა და თანამედროვე ქვეყანა უწინ-
დელი ნაბიჯებით კი აღარ მიიწვინებდა, რაც მარქსიზმს
სამართლებს აძლევდა დროებით და კედში მარცხდებოდა
მისთვის. არამედ ჩვენი დროებითი მტერის,
გნობის ასეთმა სწრაფმა ქრულამ მარქსიზმი დააძვინდა
და დააბრუნა. რასაკვირველია, დრო მძლავრი იდეოლოგიის
გამომყვამ ახალგაზრდობის დარაზმვა ვგონებ მსურს.
დაძვინდა, დახვდა მძლავრად დახვდა მსურს. ახლა
შეჩვენს. ხოლო იმ მძლავრად, რომელსაც ახალგაზრდობა
აღარა ჰყავს გნობა გნობა, ჰყავს მებრძოლ სულს და
უფროდგა ნების ყოფა. იდეა გამომდინარეობს, უწინდელ სა-
კუთარი იდეოლოგიისა და გნობის მძლავრად. ახლა
განდგინდა სახე, ყველა ქვეყანაში სოციალ-დემოკრატიული
პარტიებისა.

მაგრამ მხედდა უფრო მნიშვნელოვანი მოვლენა. მსოფ-
ლიო დამს მტერს, მარქსიზმის მტერად დაიქცა, ლანარი
ლიბერალიზმის ალბას, აღიპართა მლიერ და შეფარო
ფიქურა ინტერნაციონალიზმისა, გ. ი. ფაშისისა.
შეიქმნა ახალი იდეა წარმომადგენელი თვით ერების წიაღით-
ან, უკით გნობის ხინამდვილითაგან, იდეა მალაი, უსუნა-
გისი. ამ გნობის იდეის გამომყვამ დაიბრუნა კულტურის
ქვეყნების თითქმის მთელი ახალგაზრდობა. ისეთი ძალით,
ისეთი მძლავრად მიიწვინებდა გაიტანა ამ ახალმა
იდეამ მძლავრად მძლავრად მთელი ახალგაზრდობა და მათთან
ას ხინობის, რამდენ სულიერი ახალგაზრდობა კიდევ
შეჩვენდა, რა ძალა და მიმდინარეობა, მარქსიზმს არას-
დრეს, თვით მისი მლიერების პარქსიზმის წუთებშიც კი
არა ჰქონდა არც ის მლიერ მებრძოლი და რევოლუციონერ-
ი სული ხდებოდა მარქსიზმს, რომელიც ახასიათებს ინტე-
რნაციონალიზმის მძლავრად, ხოლო ამ მტერს
განსხვავება იმაშია, რომ მარქსიზმის რევოლუცია და მარ-
ტეულია და ფაშისისა კი აღმამდგომელი. ამაშია ინტერ-
ნაციონალიზმის მთავარი ძალა.

აქანად მარქსიზმის წინაშე აღიპართა ხავსებით ნა-
თელი, ხავსებით მკაფიო იდეოლოგია და უმარტეული მტე-
რე და მებრძოლი მძლავრად.

ფაშისი, გ. ი. ინტერნაციონალიზმის ლიბერალ-
დემოკრატიზმისაგან გზა ანუ უფრო რადიკალი. მან იგის მიზან-
ი თავისი და გზების მისკენ მიმავალი. მან იგის რა სამუ-
ღებით უნდა იგრძობდეს და იგრძობს გმირულად, მაგრამ
თავგანწირულად. იგი არა მხოლოდ პოლიტიკური მძლავ-
რება, არამედ ახასიათებს სამშობლოს წიაღითაგან აღფარნი-
ლი, მტისსაგან ქარმხალი, რომელიც ყოველივე გნობის
შეკენ უნდა აღგავდეს და წაღვეს. იგი თვით ერის დინამი-
კაა, რომელს წინ ვგრაითარი ძალა ვგონებ გაუჩინებდა,
ვერად გაუქმავდებოდა.

დღეს მსოფლიოში უკიდურესი გრძობის გნობა
დაიბრუნდა. ნაციონალიზმი ეგრძობს მარქსიზმს ერების და
მათი კულტურის გადარჩენად. ადვილია გამომდინარე იმის,
თუ ვის დარჩება გურთი და მყოფანი, რათგან გამარჯვების
საყვარის ხმა უკვე საკმარისი მკაფიოვით მიღების!

ამ გრძობაში სოციალ-დემოკრატებს და კომუნისტებს
მტერი და დარჩენილი. გაუჩინებელი წაიფრებულმა მშენ-
მა გრძობის მტერი უნდა გაუჩინდეს. ეს მათ,
რასაკვირველია, და მარტეულითგან ვერ იხსნის. მაგრამ ლ-
ლიკურად მარცხ დახვდა მტერს თავის სამარტეული არსე-
ვლის ისტორიის, ხვრთო პოლიტიკურად დაღვეს სულს.
ჩვენ გვითქვამს, რომ სოციალ-დემოკრატები და კომუნის-
ტები მტერადგან ნაციონალიზმის წინააღმდეგ საბრძოლ-
ველად. მაშინ საქართველს პოლიტიკური ახარების
საბრძოლად გამორტეულია: ძალთა გადარჩევა დაეგნებდა
აუნდვინებდას გაჭინებდას.

კულტურის მსოფლიოში ერთად საქართველოში
ინტერნაციონალიზმი გამარტეული და დაშვიდრ-
დება გრძობის სახელმწიფო. დაიწყება ახალი, თ. გიორ-
გული ხანა.

ჩვენ მსოფლიოში ქართველ ახალგაზრდობას და ყველ
იმ ქართველს, ვისაც გულში სამშობლოსადმი სიყვარული
და ბრძობის გნობა უფროდგის; ვისთვისაც « საქართველო
უწინარეს ყოვლისა » უმარტეულია; მისთვისაც და უსუნაგის იდეის
შეადგენს, შიამურდნ თ. გიორგის დრგანისაგან, რომელსაც
ქართველთა მტერის, პირველმა და გრძობით, აფრიალა
დრდმა სრული ნაციონალიზმის; პირველმა განმარტა გრ-
ვული იდეა და მტეიგება იგავს მასა.

ჩვენ ვანდადებთ, რომ ახლავდება კამი დღეს თ. გ. გა-
მავა აქტიური მქმედების და ბრძობის ფართო ასპარე-
ზზე. ქართველები დაიბრუნებთ თ. გიორგის დრდების ქვეშ!

ლევ ვერსელიძე.

მეწივენი პარტიის იუბილე

თებერვალში იდეოლოგიის ჩვენმა მტერმა, თა-
ვიანთი პარტიის დაარსებიდან 40 წლის თავი. ნახეთ რვერ
ამაყდენ, რვერ ჰვერავენ თავიანთ საქმიანობას! საქარ-
თველდ აყვავებს, გაანათლებს, ხალხი გაანათლებს, მათი
გამომხველი დრდს ხანა დაიწყებ ქართველი ერის ისტორი-
აში! ისინი ხიამდგნებით იფარებენ თავიანთ წარსულს 1918
წლამდის. მაგრამ 1918 წლის შემდეგ რა გააკეთებს, რა მიხედს
საქართველს, რა ხივეთ მტერს მას, მართლა გაამარ-
ტლებს ის, რასაც ლაპარაკობენ, და რით? ამხედ არც ერთი
ხიტყვა.

დღეს ბრძობის ხმა უკვე ხსვა ხსხედ მდგნის, რ-
ვერ ყოველთვის, მისი ზანება ხსვა და ხსვა ფერდგანია.
ამტეივერ ვით მ მტერადგან მძლავრად არ იყო რუსული
მძლავრად, არამედ ის შევიდა პოლიტიკითგან. საქართვე-
ლს სოციალ-დემოკრატიული პარტია არ გამომხვევდა
რუსეთისა და ვითამც რუსეთითგან არ იფრია დირქტი-
ვებს და მას არ აქვდა ყურადღება.

ახეთი ხივერე და მათი მტერის დამრტეულია ვინაა?
ქვემარტეული, ამის მტეიველს, მარტეს ქითანისგან ტვინი
უნდა ჰქონდეს დასახიველი. ჯერ კიდევ 1918-1919 წლებში
მტერადგან პარტია იყო რუსეთის სოციალ-დემოკრატიულ
პარტიის ნაწილი და მას გამომხვევდა, ვიდრე უპარტი-
რად არ მდებარე რუსეთში მათი გერმანული კომიტეტი.

მტერადგან მტერს, რომ საქართველოს მთა-
ვარ ძალას გლეხობა წარმოადგენს. ამიტომ « ბრძობის
ხმამ » პრეპარანდ დაიწყა, რომ გლეხებს აქვდათ თვალ-
ბი, რვერც მას მტერადგან წინადა სოციალისტური ლათა-
იებით და დეპარტეით, ვითამც მათი პარტია ისევ სრულ-
და გლეხობაზე, რვერც პოლიტიკურად (ის. ყვრდა-
ნიის « სამშობლო წყობილება »), რვერც მათ რეპრეზენ-
ტებს უწოდებს.

დაი! ვივით რვერც სრულად მათზე, დღეს საქარ-
თველში აღარ არის ისეთი გლეხობა რვერც იყო 40
წლის წინადა. დღეს მათი მტეიველს 40 პრევენტმა იგის
წერა-კითხვა და საკმარისად სადაა ასრევენ. მას ვგონებ
მარტეული.

რამდენიმე წლის წინადა დღეს რუსეთის კოლხიაში მძ-
ხენების დრდს მ-ნ არსენიკმ გლეხობა ახე დაახასიათა:
« მუშათა კლასი არის აქტიური ძალა სახელმწიფოში, გლეხი
კი არის სოციალ-დემოკრატიული, რომელიც სახელმწიფოსთვის
არაფერს წარმოადგენს »-ო.

ბარტე მტერადგან რამი ვინაა მტერი ჯირკვი? ის
მასალად არ გამოადგება სოციალისტური საქმისათვის ახა-
გებად. მტერს მტრით თქვენი დღეს « პოლიტიკურად
ყველა ქვეყნის მტერად », რომელიც ვგრძობს არც ერთ
სოციალისტურ გასვლას აღარ აწერია, გარდა კომუნისტები-
სა, განა არ გინააღმდეგება თქვენს დრდასოციალს?

თქვენი დემოკრატიული დღეს აღარავინ მტერადგან: 40
წელ იწილი სოციალ-დემოკრატობა, და გლეხობა. ყველ მძლავ-
რებს აქვს თავისი ვანვითარების უმარტეული წერტილი.
თქვენი მძლავრად ამ წერტილს. ეს იყო 1918 წელი. შემდეგ
კი იწყება თქვენი დარტეული, დარტეული ხანა, რაც ბუნებრი-
ვია. რა რომ აქამდე ვგრძობდა თქვენი არსებობა, ეს ჩვენი
თადობის ბრალია, რომ აქამდის მტერადგან უფლებსა საქარ-
თველს საჭე გვგრძობდა ხელში თქვენი მძლავრად ფაშისი
გამომხვევით. თქვენი « ბრძობა » გათავდა. ბოლშევიზმის
დასამარტელებთან ერთად მტერადგან მტერადგან მტერადგან
ვინ იგის მძლავრად თადობა რვერც გასჯი? ვინ იგის, იქნებ,
თქვენი მტერი ხაფივერც არ მძლავრად? თავისუფალი
საქართველდ აღბრუნებდათ თავის მხარეს, ისე რ-
ვერც ბოლშევიკებს, და შეიძლება თქვენი უფრად, რათგანაც
თქვენი იყავით პირველი ხაფივერც ბოლშევიზმისა საქარ-
თველში და თქვენი 40 წლის მძლავრად იქ შეიფარებენ.

დღეს დამს დრდს თქვენი დამს წინააღმდეგ გნობით
ბრძობისა და ამაყობით, რომ ქართველმა მტერადგან
პირველმა გამომხვევით არტეულია იგის წინააღმდეგ და
რვერც ჩაიფრებ სოციალ-დემოკრატიული გნობის ჩვენ მტერადგან
თან ვერ მტერადგან ვითამც განწყობების და მარტეული
სდმებთან, ახერხებთან და საქართველს ქვემტეული-
მინც ეს დრდს სისხლის მტერადგან ჩააწერდა. ჯულიო ხა-
მცვი ბას კომუნისტობა, რვერც სეფავდა სდლებს გნობის
ალბი გასველს. აქარლები, რომელიც არიან ჩვენი სისხლ-
ნი და ხდენი, ისეთ მძლავრადგან ჩააყენეთ, რომ სა-
ქართველს გადარტეულს. აგრეთვე ახსხვითი მტრადგან გადარ-
დეთ. ახე ბრძობით მ. ნ და ვარდთ, სოციალ-დემოკრატიულს,
სოციალ-დემოკრატიულს. მძლავრად ეს ვაყვავდება ბოლშევიკების
წინააღმდეგ რატივე ვერ გამომხვევით?

მტერადგან 40 წლის ანტიმტერადგან პრეპარანდით
გრძობა ამაყდენს ერის მთავარი დრდობა, ის რითაც
საქართველში იგავდა საქართველდ თავის თავს.
გრძობდა თავდაცვის ინსტიტუტს მძლავრად, სამსგდრდ
და ხსვა სახასხის-მტეული დაწესებულებიში მძლავრადგან,
უწინარეს, და მტერს, ჩვენი მტერს. დაწესებულებების
ერთი პარტიან რამ მთავრადგან შიკრიკი გადარტეული მტერ-
ითგან მტერის ჯამში იბარტეულია. მათ გრძობდა რაღაზგად
სოციალური საკითხი ყოველთვის მძლავრად ჰქონდათ დაყ-
ნებულს. და ამ სოციალური თავდაცვისთვის შექმნეს გვარ-
დია. ხოლო ნამდვილი, ერის ინტერესების მტერადგან
ჯარის შექმნა კი არ აინტერესებდათ. ამის შემდეგ იყო
1921 წელში ჩვენი ლარტული დამარტეული. აღბრუნდა სოციალ-
ში მტერადგან ჩვენი ვმტერების მძლავრად მტერადგან საქართველს
ახე უსისხლად და სამარტეული, დამსოციალზე.

მტერადგან ლიბერალიზმი ნახვენი გაჭინება, გაჭინებ
გვრძობაში და თავიანთი ტყავი გადარტეული, ქართველი
ხალხი კი ჩრდილეთის მტერებს ჩუქდებს ხელში.

გაიქნენ და განა გააკეთებს რამე გვრძობაში? ჯერ გრ-
ვული ქონება გადარტეულს, ახლა ერთმანეთს სჭამენ, საქარ-
თველს რვერცა კი მსოფლიო მით ამოწურება, რომ
გლეხობა ერთსველ მტერს ინტერნაციონალიზმს გრძობდა
განვიან გას და ბოლშევიკების დასაგავად გამომხვევით
უფრადგან მტერს ხელს აწერენ. ამას ხაფიის მთავრადგან,
დემოკრატიული წერები. მაგრამ რას აკეთებს მტერადგან
ახალგაზრდობა? მათ მარცხ შეხედეს თავიანთი დიდგნობა
და მტერადგან მტერადგან შეიფარება? ჩვენ ვხვდებით, რომ
გათმა ახალგაზრდობამ, დემოკრატიული დიდგნობის გრძობდა
გვრძობაში, ერთი ახალი ნაბიჯი ვერ გადადგა წინ და დღესაც
მარქსის დეიუმით დამტერადგან, ისინი ისევ მძლავრად
დღეს საღი ახალგაზრდობისთვის უნდათ ლათაიებს იმეგრ-
ბენ. ახი ვინმე გ. წერეთელი რასა სწერს: « ჩვენი ქვეყნის
ნაციონალიზმი დრმა სოციალურ ნიადაგს მოკლებულია, ის
უფრად გამომხვევით გარდაგავრებულ თავად - ახარტეული:
იდემოკრატიის, აქედან ახსხნება მისი ხსხიტე »-ო. ქვეით
« ჩვენ არ უნდა მძლავრად ერთი წუთით დრმა პარტიულ
პარტიულ »-ო (ნ. ჩ.), და ხსვა »-ო. (დღესდღე)! « ჩვენ
არ უნდა აყვავებ ხვრელებს დემოკრატიის ნაციონალიზმისას,
რომელიც თავის საკვებს მასალას წარხელში ექმის » განა

თვით მტერადგან წარხელი ტვინი მოგნობით არა
გნობისგან. ქვეით: « მაგრამ ვინაა საქართველის
მარტეული ჩვენი იდეის სასოციალ-დემოკრატიული
ხინამდვილითგან ჩვენ ვერ მტერადგან მტერადგან და
ადრმინება ჩვენი პარტიის პოლიტიკა და მარტეული
ხელმძღვანელების გარეშე »-ო. იმეგრადგან მ-ნ რვერც
იმეგრადგან ვარცა საქართველოა, სოციალ-დემოკრატიული
დაავერდებ, ახლენ-დასწინდ მტერი პარტიის წარხელი ამყ-
და მძლავრადგან მათი იდეები, თერმ ამითანა უნდა-
ვდებამ რვერც თქვენ და ბევრ თქვენიანთა ახალგა-
ზრდობას უფრადგან არ ზავტენოთ ახალგაზრდული სული.

« საქართველს აღმრტეულია ჩვენ კარტელების გარეშე
წამოღვერდია »-ო, თქვენი კამკავება, საქართველში
მარტეული საქართველ იჯარით ხელმ არა გაქვთ აღმრტეული? განა
საღი მძლავრადგან მიიღებს ამ დებულებას?

მაგრამ დღეს ვაქამარტეულით თანამგზავრია, და
თქვენი იდეებით, ტვინი მოგნობით, ხანამ კიდევ კამი
წყალბობ, ხოლო ის დრდ არც ისე მძლავრად, რვერც
თქვენი ხელით დაიყვით თავსეო ნაგარს...

თარსი.

ვეფხის ტყაოსანი კუსულად

პარტიზმი გამოვიდა რუსულ ენაზე ბალმონტის მიერ
ნათარგმნი შოთას „ ვეფხის ტყაოსანე “. ქართული ემიგრაცი-
ის ერთს ნაწილში დიდი აღტაცება გამოიწვია ამ მოვლენამ
და კალმით და სიტყვით ზოგიერთებმა ეწვეიან დიდს პოპუ-
ლარობას და ურჩევენ ყოველ ქართველს იყიდოს ეს წიგნი.

წიგნი, დიან, კარგად და ლამაზად არის გამოცემული,
რაც შეეხება მის ლირებსას, როგორც თარგმანისას, ამას ხსვა
დრდს ვეცდებით შევეხოთ, ახლა მხოლოდ რითივე სიტყვით
შევეფხვებთ იმ აღტაცებას, რომელიც გამოიწვია რუსულმა
« ვეფხის ტყაოსანმა » ზოგიერთ გონებით და ხეობით გაღა-
გვარებულ ადამიანებში.

რა მოხდა? რა ამბავია თქვე დალოცვილებო? განა მართ-
ლაც და დიდი ქართული საქმე გაკეთდა?

ჩვენ ვგვონია, რომ, როდესაც შესანიშნავი ნაწარმოები
ითარგმნება რომელიმე ენაზე, იგი ემატება იმ ლიტერატურ-
რას, რომელ ენაზედაც ითარგმნა. მაგალითად, დიდი შექსპირ-
ის დრამების თარგმნა შესანიშნავი ქართულ მწერლობას ამ
უკვდავი გენიოსის ნაწარმოები. ამით გამდიდრდა ქართული
ლიტერატურა და არა ინგლისური. განსვენებულს ივანე მა-
ჩაბელს, რომ შექსპირი არ ეთარგმნა ქართულად, მისი სახე-
ლი, როგორც მწერლისა, არ იქნებოდა ნახსენები. იგივე
« ვეფხის ტყაოსანის » თარგმნაც: რუსულ ლიტერატურას
მიემატა შესანიშნავი მსოფლიოში გენიოსი შოთას « ვეფხის
ტყაოსანი » და რუსის მწერალს ბალმონტს ამითი, მისი
მთარგმნელის სახელი შეეძინა.

ახლა ერთი მიბრძანეთ, რა უნარია ამ თანამებრებულს
უბადრუკს ქართველს? იქნებ ის, რომ რუსებს გავაცანით
ჩვენი თავი, ვამტენთ ჩვენი კულტურისათვის?

იმ რუსებს, რომელთაც, ვახტანგ კოტეტიშვილის არ
იყოს, ასი წლის განმავლობაში „ დუშეთი “ და „ თუშეთი “
ერთმანეთში ვერ გაურჩევიან.

ალსანიშნავია, რომ ყველაზედ უკანაველად „ ვეფხის
ტყაოსანი “ რუსულად ითარგმნა, მიუხედავად იმისა, რომ
ეს იყო წლის განმავლობაში საქართველოს სტარავდენ...

მნიშვნელობა აქვს და დიდიც ევროპულ ენებზედ ქარ-
თული მწერლობის გამომწეურებას, ეროვნული პოპულარობის
თვალსაზრისით და ამიტომაც ქართულმა სასოციალ-დემოკრატიულმა
ყოველი ღონე უნდა იღონოს, რომ ფრანგულად ნარარგმნი
გ. გვაზავის მიერ „ ვეფხის ტყაოსანი “ გამოქვეყნდეს.

განა სავსეა, რომ რუსი არ გაიგებს, არ დააფასებს შო-
თას? ისინი თავიანთი საქართველოში ჩადენულ ვერტებებს
გასამართლებლად იძახიან, რომ ქართველები ველურები
იყვნენ და ჩვენ მივეციოთ კულტურა და განათლება. და
ამიტომაც იყო, რომ ყოველს ნაშტს ქართული კულტურისას
ბარბაროსულად ანადუშებდნენ. დაგვიჩინა კიდევ, ერთი
ვილაც რუსთაველი გყავთ და გათავდა და მოჩაო. თითქმის
დასტურადც მის მეტი არც ჩანხუხაძე, შვეთელი, თეიმურაზ
მეფე, ბარათაშვილი, ბესიკი, ილია, აკაკი, ვეჯა და სხვა.. არ
გყავდეს, საკმარისი არ იყოს შოთა ქართული დიდი კულტურ-
ული წარხელის დასამტეივებლად. ქართულ პოლიტიკურ
ემიგრაციის კრებაზედ რუსული წიგნების გასაღების ცდა და
მისი ესოდენი მტარველობა, ეჭვს გარეშეა, გაუგებრობას
ჰბადებს უცხოელში და მეტს საფუძველს აძლევს თქვას, რომ
რუსი და ქართველი « სე ლა მემ შოხ » (ერთი და იგივე).

ყოველად შეუწყნარებელია ყოველ მოვლენას მოგების
თვალსაზრისით შეხებდეს ადამიანმა და მოვლენათა საზომად
მხოლოდ „ გეშეტი “ იქონიოს მხედველობაში.

მართალია, ცოდვა არაფერი მოხდარა, დღე, ყველამ და
მათ შდრის რუსიც გაცნოს შოთას, შეძლებისა და გვარად,
მაგრამ ისტერიული აღტაცების გამომწვევი ეს მოვლენა
მინც არ არის.

ახი რა არის ცოდვა, როდესაც ქართული პრესა ურჩევს
ქართველთ გადარტეული შოთა წიკითხოს, მაშინ როდ-
ენ

ხაც ჩვენ დარწმუნებული ვართ შოთას „ვეფხისტყაოსანი“ ბევრს ქართულად გულდასმით არც კი წაუკითხავს. დღევანდელი ქართული პრესის მოვალეობაა ისე შეაყვაროს და შეასწავლოს „ვეფხისტყაოსანი“ დღევანდელ თაობას, როგორც ეს იცოდნენ ჩვენმა წინაპრებმა.

სრული დარწმუნებული ვართ, რომ მოკლე ხანში ქართულ საზოგადოებაში ჩვენ გავიგონებთ შოთას ტაყებს რუსულად გახეობრებულს და იმ აზრსაც, რომ ბალმონტის „ვეფხისტყაოსანი“ უფრო ვასაგები და უფრო კეთილმოვანია.

და ეს იქნება მიღწევა „ბრძოლის ხმის“ რედაქციითგან ბალმონტის „მეგობრისა“.

მეგობარი.

მ გ ი რ გ ა ნ მ ა რ ტ ე მ ა

„გრძელის ხმის“ მე-31-ე ნომერში მთავარგველია რუსულ გენაზედ ბალმონტის მიერ „ვეფხისტყაოსნის“ თარგმანის ქება-დიდება და ამ წერილს ხელს აწერს ვინმე „მეგობარი“. ამ სტრიქონების დაშვებით „თეთრი გიორგის“ თანამშრომელი ვარ ხუთი წლის განმავლობაში და პსევდონიმით „მეგობარი“ მე ვიქმევე. — „გრძელის ხმის“ კლერკალური „მეგობარი“ კი ვიკავებ ახალი პირდაპირად, რამდენადაც არაფერი საერთოდ არა მაქვს. პარტიში ხელს ხაში თუ ოთხი ქურნალი გამდებს და მათი მუდმივი თანამშრომლების ფსევდონიმები კარგია თუ ავი, რედაქტორსა ისეთი ქურნალია, რაოდენ არის „გრძელის ხმა“ მგლნი უნდა იცოდნენ და ასეთი დარღვევა გლეხმენტალური კითხვისა დავიდან უნდა აიცილილ.

„თეთრი გიორგის“ თანამშრომელი მ გ გ ე მ ა რ ტ ე მ ა.

310-ს გავეყარე. — 311-ს შევეყარე

თეთრმა გიორგიმ უკვე დიდი ხანია რაც გამოსთქვა თავისი აზრი დეცენტრალიზაციის შესახებ.

ახსოვს ყველას, თუ როგორი განგაში გამოიწვია ჩვენს მოწინააღმდეგეებში ამ აზრმა. — დავიღუპეთ! — იძახდნენ, თეთრ გიორგის საქართველოს დაყოფა სურს სამთავროებათ.

თუმცა ჩვენს მიერ სრულიად მკაფიოდ იყო დასაბუთებული, რომ დეცენტრალიზაციის სისტემა პირიქით უფრო გაერთიანებს და გააძლიერებს საქართველოს.

რასაკვირველია ბევრმა ჩვენი აზრი სწორედ გაიგო, მაგრამ ჩვეულ დემოკრატიის მიმართ და ბ. ჟორდანიას „საერთო ფრონტში“ შესვლა ამ საშიშროების მოლოდინით გამართლეს. მაგრამ ვაი, რომ იქ „ვუი“ დახვდათ და „ვუი“ ბ. ნ. ჟორდანიას წიგნაკი „დემოკრატიზმი“ გახლავს. ვერ უყურებთ! თურმე ბ. ნოცე ანტიპარლამენტარული და დეცენტრალისტული ყოფილა!

საინტერესოა, თუ რის შემდეგ დაება ბ. ნოცე ეს აზრი, ამ ნოცეს, რომელიც რუსეთის ერთგული ცენტრალისტული იყო და საქართველოს ავტონომიასაც კი უარყოფდა და ამის დასახებულად რალაც მეცნიერულ მარქსისტულ დებულებებს სთხზავდა?

მაგრამ ჩვენა გვეონია, რომ აქ რალაცა ხრიკებია; ალბად ბ. ნოცეს „ვაი“-დან გამოქცეულ პოლიტიკოსების სტუმრობა მობეზრდა და დეცენტრალიზმზე ამიტომ ჩამოავლო ლაპარაკი: იქნებ ამით დავაფრთხო ეს ხალხიო. მაგრამ „საყოფლად წმინდა“-ს საერთო ფრონტის სუფრაზედ ასე ადვილად არ დაღვევს. თუ ღმერთმა ქნა, ახალ-ახალ სადღერძელოებსაც გამოიგონებენ სუფრის გასაგრძელებლად „ვაი“-ვუის „სტუმრები“.

„თეთრი გიორგის“ რედაქცია გულითად სამძიმარს მოახსენებს თავად ალექსი აკაკის ძე წყრეთელს მისი დედის, ჩვენი სათაყვანო პოეტი აკაკის მეუღლის, ქალბატონ ნატალიას, გარდაცვალების გამო.

მ რ ო ნ ი კ ა

ამა წლის დასაწყისს გამოვიდა საბა ხელნაწი „გრძელის ხმის“ „სიბრძნე-სიბრუნის“ ნათარგმნი გენაზედ პრედ. მ. წერეთლის მიერ, რომელსაც Die Weisheit der Lüge გწოდებდა.

წიგნი ტანიანია, ჩინგულადი ავინსული, გარე ქალად წვედ და შინაში ყველა გამოეფეკული.

პირველ გვერდს საბა ხელნაწის სურათი ახლავს, ჭადა-რა მოხუცი, რომლის ლამაზი და სათრე ხანს დიად მოამგვიდილებას სტოვებს.

წიგნი შეიცავს შემდეგ ნაწილებს: 1. შინაგან გამომგველისა; 2. წინასიტყვაობა პრედ. მ. წერეთლისა; 3. „საბა-ხელნაწი ორბელიანის“ მისივე; 4. „შესავალი“ შურაგ ავალი-შვილისა და 5. „სიბრძნე-სიბრუნის“ ტექსტი.

მოკლე შენიშვნაში გამომგველი, პარტი ა. მტრეველი, ამბობს საზოგადოებას თვის ფრთად საბატივემუღ თა-ღხნადას, რომ მას ხურს: «გამოცეცხვს და გაანდეს ვერმანელ მკითხველს ზვიგერთი ქართული ორბელიანური ისტორი-ული კულტურული ნაწარმები, რისთვისაც მგვიძიკრება მთელი რიგი ქართველ და ვერმანელ სწავლულთა». შემდეგ მადლობას უხსნადებს პრედ. მ. წერეთელს თარგმანისათვის. წ. ავალიშვილს თვისი ძვირფასი „შესავალი“-სთვის და აგრეთვე განსაკუთრებით ქალბატონ ზ. ზაღეს და გ. ნ. პრედ. მ. მტრეველის თარგმნის დროს დახმარებისათვის და ხელთ-ნაწერის გადახვევისათვის.

შევიშნავთ მხოლოდ ზვიგერთ ადგილებს. «წინასიტყვაობა»-ში პრედ. მ. წერეთელი აღნიშნავს, რომ მას უთარგმნია 1928 წლის გ. ლეონიძის მიერ გამომგველი „სიბრძნე-სიბრუნის“ ტექსტი. უნდა ენებზედ აქამდე ის ყოფილა ნათარგმნი: რუსულად ალ. ნაგარდის მიერ 1878 წელს, ინგლისურად ოლივერ უილდერდის მიერ 1895 წელს და ფრანგულად მხოლოდ ზვიგერთი მთარგმანი ე. მურის მიერ 1888 წელს. ბ. ნ. მ. წერეთელი შენიშნავს, რომ ნაწარმების თარგმნა წარმადგენს და სიბრძნეს, რათაგან სახურველი იყო გნა და ორბელიანის გამტკეპები თარგმანში შეძლებისა დაგვარად დადული ყოფილიყო.

„საბა ხელნაწი ორბელიანის“-ს ბიოგრაფია წარმოადგენს მის მიდინარ და მრავალფეროვან მოღვაწეობის აღწერას და ესება აგრეთვე იმდროინდელ საქართველოს (1658-1726) პოლიტიკურ ვითარებას. „სიბრძნე-სიბრუნისა“, ამბობს ბ. ნ. მ. წერეთელი, არის საკაც ერთი საუკეთესო ნაშრომთაგანი ის მარტე იმისთვის არ არის დიდი ღირებულების თხზუ-ლება, რომ იგი შეეყრის სტილით არის დაწერილი, სახვსა სიგრძნით და იუმორით, რაიცა მკითხველს დრმა სიამოვნე-ბას აგრძნობინებს, არამედ აგრეთვე იმდრო, რომ იგი მიუ-თითებს უძველეს დამოკიდებულებას მხოლოდ ლიტერა-ტურასთან.

„შესავალი“ ბ. ნ. მ. ავალიშვილისა წარმოადგენს თხზუ-ლების ხრულს გარჩევას, რაქელიც 15 მრავალფეროვან იავა-არაკისაგან შესდგება. ცალ-ცალკე ამბავთა განხილვის დროს იგი ამტკიცებს, რომ იმისი ხსვა და ხსვა წარმდგომი-სანი არიან და ბევრი შესვლება „ქელიდა და დაშანა“-ში ეწილის არაკებში, „ათას-ერთი ღამე“-ში. „პარტიკულარა“ ში, „ხელა ნასრ-ყდინი“-ს არაკებში, ქართულ და სომხურ იგაუბში და ხსვა.

ბ. ნ. მ. ავალიშვილი აღნიშნავს, რომ არაბულ-თურქუ-ლი და სპარსულ-ინდოელი ნაწილები „სიბრძნე-სიბრუნისა“ ორბელიანს არა მარტე ქართულ მწერლობით გამომგველებში შექმნილ შეგროვებია, არამედ თვის ხანგრძლივ მოგზაურ-ობის დროს ზვიგერთ ვიდეგებშიდან ამოგვრიბა. მიუხედა-ვად იმისა, რომ „სიბრძნე-სიბრუნისა“-ში მრავალი მათია როგორც აღმზავლეთის ისე ქრისტიანულ-მუსულმანური კულტურისა, ეს სრულიად არ აწიანებს ქართულ დამუშავე-ბას და გადმოცემას, პირიქით ნათლად აჩვენებს ნაწარმე-ვის ავტორის ძლიერ პირველებსა.

თვით „სიბრძნე-სიბრუნის“ თარგმანში ხავსებით დადუ-ლია ენა და გენია საბა-ხელნაწი ორბელიანისა.

მ. ი.

—სამი თვეა რაც პარიზში ყოველ კვირა დღეს გადმოგვეწილ ქართველთ გვაქვს საშუალება მოვისმინოთ მშობლიურ ენებზედ წირვა-ლოცვა.

მთელი დიდი მარხვის განმავლობაში გრძელდება ქარ-თული წირვა და მრევლს ეძლევა საშუალება წ. ზიარების მიღე-ბისა.

აღდგომის წირვასაც მოისმენს ქარველი მშობლიურ ენაზედ. მიუხედავად მეტად მძიმე პირობებისა, ქონებრივად შევიწროებული, ჩვენი პატივცემული მოძღვარი გ. ღერძე მინც თავდადებულად ასრულებს თავის მოვალეობას, რაც ქართველმა საზოგადოებამ უნდა დააფასოს.

ამა წელს 19 მარტს ქართველთ კოლონიასი ალექსანდრე მანველიშვილმა წაიკითხა მღვსენგა „შამილის ბრძოლები რუსეთის წინააღმდეგ“. მღვსენგა ფრთად საინტერესო იყო, როგორც მინარხის მსრავ, აგრეთვე გარგნული ფორმითაც. შეგნიერ და მსატრეული ენით, რომელითაც ცემრთს დაუჯილდოვებია მღვსენგებელი, უამრავი საბუთები და ცნობები მიაწვია ქართველ მსმენებს.

ბ. გიორგი ყურულის თავმჯდომარეობით არსებული გამგე-ობა ასეთს სასარგებლო საქმეს ხელს უწყობს და არც არჩევს მომხსენებლებს თუ ვინ რომელ პარტიას ან ორგანიზაციას ეკუთვნის, რასაც მისი წინამორბედნი არ სჩადიდდნ და კერ-ძოდ თუ ორი-გიორგელები მხოლოდ სადენვლად და დასავმო-ბად ყვადთ მიჩნეული. — საზოგადოთ ბ. გ. ყურული თავის მოწოდების სიმადლებდ დგას, როგორც კოლონიის თავმჯ-დომარე, შესაძლებლად რისა დაგვარად. სამწუხაროდ მან უკანა-სკნელ კრებაზედ უარი განაცხადა კოლონიის თავმჯდომარე-ობაზედ.

ქართული ემიგრაციის ცხოვრებაში ახალი ხანა დგება და ფრიად საზიფათოც, რათა საფრანგეთში მყოფი ქართველნი გადმოხვეწილი შეიძლება დარჩნ სრულიად უპატრონოდ. ამიტომ „ქართულთა ასოციაცია საფრანგეთში“ უნდა გამო-

ენაცელოს ყველა დღემდე არსებულ საზოგადო დწმებულე-ბებს და ლტოლვილებზედ ზრუნვა მან იკისროს.

საკიროა მეტად და, კაცმა რამე სთქვას, რომელსაც ქართული საზოგადოება გამოერკას იმ ბოროსიტგან, რომ-ლითაც კოლონია იყო გარემოვითონ და უფროდესა შექმ-ნილ მდგომარეობას.

ახლა მინც უნდა მოისპოს პარტიულად მიდგომა ამ სა-კითხისა და ზეპარტიულ, საზოგადო, ქართულ დაწესებულად აქციოს იგი, რომელიც იკისრებს მოვლას და მფარველობას ყოველი ქართველისა განურჩევლად მისი პარტიული ვინა-ობისა. იქნებ რამე მინც გვექნეს თავშესაფარით ჩვენი ცხო-ვრების ამგვარ სიდუხჭირეში და სრულიად უმწყო მდგომ-არეობაში არ დარჩეს დენილი ქართველი. თორემ თუ ისეთივე ვითარებით გაგრძელდა ემიგრაციის ცხოვრება, როგორც დღემდე: საზღვარს გადაცილებული პარტიული ქიშობა, მტრობა და ზიზღი, რასაც სხვათა შორის ხელს უწყობენ უთუოდ ბნელი ძალები, შეიძლება სრულ დაქვეითებამდე და გახრწილებამდე დავიდეთ.

სამწუხაროდ ზოგიერთი ნიშნები უკვე აღმოჩნდნ და მო-მავალში მოსალოდნელია, თუ რამე ზომა არ მიიღო მთელმა საზოგადოებამ, უარესი და უარესი მოვლენების მოწმენი-გავხდეთ.

ბ ი ბ ლ ი ო ზ კ ა შ ი ა

— კ ა ვ კ ა ს ი ო ნ ი .

გამოვიდა „კავკასიონის“ მერვე ნომერი. მთელი ნომე-რი მიძღვნილია 1832 წლ. შეთქმულებისადმი. გამომგვენი-ბული მახალგები არის მეტად კარგი და გ. გ. კანდელ პირ-ბეგში ფრთად სახარვედლო.

თუმცა ის წყაროები, რომელთაც გყარებოთ ავტორები, ჯერ საბოლოოდ ისტორიული ვრტიკის ბრძენში არ გათრებულან, და მამავლისთვის რეცა შემკურნელ იქმ-ნება სპარსულ-თურქული და სხვა წყაროები, ალგად ზვი-რამ სულ შეიცვლება, მაგრამ დეკანოზელ პირბეგში საკი-თისი ასე შესწავლა, თუნდაც მარტე რუსულ წყაროებზედ-ფრთად დიდი სარგებლობის მომტანია. ამ მსრავ ყურადღე-ბას იქცევს ბ. კახაბერის წერილი, შემდეგ ქ. ისახარის, ვ. ნ. ც-ხაიის, და სხვა.

„კავკასიონის“ აღნიშნული ნომერი არის თავის მღწე-დეუს სამადღებზედ. ქ. გ. კი ამას საიმეგნემო აღნიშნავს კიდევ მეტად, რათაგან თ. გ. ორგანიზაციის შემდეგ „კავკა-სიონისა“ მეტრემ აღნიშნა დირსკულად 1832 წლ. შეთქმუ-ლების ასი წლის თავი. ამ მსრავ ქურნალის რედაქტორი-მადლობის დირსია. ეს ნომერი ყველა ახალგაზრდამ უნდა წაიკითხოს.

— გამოვიდა მ. ბ გ რ ი მ ი ს „Bibliographie Française de la Géorgie“ გვ. 193-230. დირს 5 ფრანკი.

ეს მიმლიოვრადია შეიცავს საქართველოს შესახებ ყვე-ლა ფრანგულ თხზულებათ, რაც დაწერილია მე-13-20-ე ს. ს. ში. ამ დარგში ეს არის პირველი ცდა და ავტორი დიდი მადლობის დირსია.

— მ ხ ე დ ა რ ი .

მე-13-ე ნომერი „მწედროსა“ შეიცავს ქართული სამ-ხედრო სკოლის დაარსების და მის მიერ გადახდილ ბრძო-ლების ისტორიას. დიდი მადლობის დირსია გენ. ჩხვიძე, რომ მან ეს ძვირფასი მარგალიტები ჩვენი ახლდ წარხულისა გამამაშეურა და ნაწილობრივ მაინც მოგვეცა საშუალება ვი-ქცნიოდ წარმდგენა იმ თავგანწირულ ბრძოლებზედ, რო-მელიც ჩვენმა სახელოვანმა სკოლამ გადაიხადა.

ყოველ ქართველს სიამოვნებასთან ერთად მწარე გრძნობებსაც გახანგვიანებს ეს შეგნიერი წიგნი.

გამოვიდა ინგლისურ ენაზედ ბ. ალენის საქართველოს ისტორია. წიგნი საუცხოვოდ არის გამოცემული. რამოდენიმე რუკები აქვს თან დართული საქართველოს სხვა და სხვა დროის, აგრეთვე მრავალი სურათებიც.

რაც შეეხება მის შინაარსს ამაზედ მომავალში გვექნება მსჯელობა.

გაზეთი „თეთრი გიორგი“ ელირება:

- წლიურად 20 ფრანკი.
- 6 თვით 10 ფრანკი.
- ცალკე ნომერი . . . 2 ფრანკი.

ცული და წერილები უნდა გამოვიგზავნოს შემდეგი მისამართით: M. Dadiani, 4, square du Trocadéro, Paris (16°)

Tel. Passy 45-17

Imp. DUPUIS, 63 bis, rue de Billancourt — Boulogne

Le Gérant: Félix KALDENBACH